

Marinela ȚEPUȘ*Nu ne despart decât
alfabetul și limba!*

Am mai scris despre legătura mea, devenită (de mult) sentimentală, cu arta scenică și cultura bulgară. Printr-o întâmplare, am cunoscut-o pe președinta Fundației BALKANART, doamna Iuliana Mladenova, care a dorit să faciliteze colaborarea unor teatre din țările noastre. Așa se face că, de vreo șapte ani încoace, câte o trupă bulgară, mereu alta, prezintă un spectacol în ziua de 24 mai (Ziua Limbii Bulgare), pe scena Teatrului „Nottara“. Tot de atunci, Teatrul „Nottara“ este invitat la diverse festivaluri de prestigiu din țara vecină. Prin intermediul acestor schimburi, am putut cunoaște nu numai modalitățile de a se face teatru în Bulgaria (modalități extrem de asemănătoare, de altfel), dar și mentalitățile, cultura, aspirațiile acestui popor, atât de asemănător nouă, de care ne despart doar alfabetul și limba. Ospitalieri, ca și noi, cu aceleași aspirații de a aparține și politic, și economic, nu doar geografic, Europei, bulgarii au, totuși, un mai mare respect pentru cultura și istoria lor. De fiecare dată, de pildă, când am ajuns într-o localitate, am fost invitați să vizităm muzeul. Însoțiți de către un ghid bine pregătit, am putut pătrunde până la rădăcinile existenței vecinilor noștri. Ar trebui să învățăm și noi câte ceva din nevoia lor de legitimitate. Ar trebui să învățăm câte ceva și din respectul lor pentru culturile vecine. Mai realiști decât noi, privirile lor se îndreaptă mai ales spre Balcani și mai puțin spre Occident, când e vorba de înfrățiri teatrale sau de altă natură. În rest, nivelul de trai este relativ la fel, câștigurile sunt mici și viața scumpă.

Am fost, de curând, la **Smolian**, o localitate de munte, cu cca 30.000 de locuitori, care beneficiază, dacă nu mă înșel, de cea mai mare și mai bine dotată clădire de teatru din Bulgaria. Destul de asemănătoare cu TNB-ul, dar mult mai impozantă și mai reușită din punct de vedere arhitectural. Scena mare are cam tot ce are și TNB-ul, mecanică avansată, scenă rotativă, orgă de lumini digitală... Doar că, pe lateral, dacă se ridică una dintre cele trei cortine de fier, se face trecerea spre scena Sălii Studio. Originală idee, care poate da prilejul unor regizori cu imaginație să realizeze spectacole ce se pot juca în ambele spații. Sala mare are 800 de locuri, cea mică, 100. Teatrul Dramatic are un colectiv restrâns și lucrează mult cu colaboratori.

Invitat, la Smolian, a fost, de astă dată, Teatrul „G.A. Petculescu“ din Reșița, cu *Talk show* de Ștefan Caraman, în regia lui Ion Mircioagă și scenografia Anei-Iuliei Popov. O poveste (banală) de cuplu, cu doi oameni care se iubesc și se devoră în lăuntru al căsniciei. Un text nu cine știe cât de cizelat, mai mult o idee pe care Ion Mircioagă a brodat un spectacol sensibil, deosebit de interesant. Doi actori tineri – Delia Lazăr și Eugen Pădureanu –, talentați, expresivi și foarte mobili reușesc să depășească micile și marile carențe ale scriiturii, glisând într-un joc subtil al gesturilor mărunte (în fond, îndelung căutate), mereu completate de o coregrafie ingenios alcătuită de Hugo Wolf. O scenografie adecvată, simplă, cuprinzând doar două elemente esențiale – o masă rotundă, imensă, plină cu ceea ce ar putea cuprinde o cină în familie, deasupra căreia se află un fel de tub lung, roșu din voal (semn falic sau sângele care va curge la final?) și o mulțime de becuri picurând din

Delia LAZĂR și Eugen PĂDUREANU

tavan și oprindu-se la diferite distanțe de podea, sugerând, cel mai adesea, stelele –, îi slujește în totul pe interpreți. Laitmotivul spectacolului: „Îți amintești seara când ne-am cunoscut?” se reia, mereu cu alte accente, urmat fiind de o coregrafie și ea susținută cu intensitate diferită. Pe măsură ce viața cuplului se degradează, mitocănia bărbatului și ferocitatea femeii cresc. Nu sunt personaje simpatice, nu trezesc în noi sentimente nobile, poate cel mult compătimirea. Soțul își ucide, la final, nevasta. Dar nevasta îl împinge, pas cu pas, spre acest deznodământ. Fără imaginația regizorului, conjugată cu a celorlalți creatori, spectacolul ar fi fost destul de oarecare; prin efortul acestora s-a ajuns la o producție de o emoție deosebită. Publicul bulgar a fost extrem de receptiv, iar aplauzele de la sfârșit au înnobilit

Delia LAZĂR și Eugen PĂDUREANU

efortul micii trupe românești. După reprezentație, la cină, actorii bulgari au pus o mulțime de întrebări despre viața de cuplu din România, despre cum se face teatru, despre dramaturgia românească; s-a remarcat talentul actorilor... Am observat că, în asemenea momente, vecinii noștri sunt mult mai deschiși la discuții, fac observații sincere, încearcă să înțeleagă fiecare detaliu al creației văzute.

A doua zi – s-a întâmplat să fie chiar Ziua Mondială a Teatrului – am fost invitați la un spectacol inedit: un concert susținut de către trupa din Smolian. Am crezut că vom participa la o acțiune care să „bifeze” evenimentul. Nu mică ne-a fost mirarea să asistăm la un adevărat spectacol de divertisment, în care actorii cântau, dansau, recitau și prezentau mici scene hazlii cu o ușurință și un aplomb pe care, sigur, doar puțini actori români le au pentru asemenea gen. Muzică de cafea, balade rusești, șansonete, chiar și mici arii de operetă, toate completate cu intermezzo-uri vesele ne-au delectat vreme de aproape două ceasuri. A fost un bun prilej să ne cunoaștem și să ne dăm seama cât de mult ne asemănăm. Râzând, după spectacol, doamna Iuliana Mladenova ne-a spus: „Nu știți că, așa cum se spune despre toți românii că sunt poeți, se spune și despre toți bulgarii că sunt cântăreți?” N-am știut, dar ne-am convins definitiv la cina care a urmat. Un adevărat festin organizat în onoarea Zilei Mondiale a Teatrului, în cadrul căruia nu doar actorii au cântat și au dansat până în zori, dar au cântat și directorul spitalelor din localitate, bancheri, invitați cu cele mai diferite profesii.

Tot vorbesc despre această țară atât de apropiată geografic, cu oameni la fel de sensibili și de primitivi ca și noi, încercând să vă ispitesc să-i cunoașteți... Și, până una-alta, vă invit la spectacolul ce se va juca, pe data de 24 mai, la „Nottara”, de astă dată al Teatrului din Smolian.